

Báskníkům bylo nejlíp na psychiatrii

Zdá se, že jeho fantazie je bezbřehá. Kolážemi a fotomontážemi ilustroval víc než šedesát knih, mimo jiné Komenského *Labyrint světa a ráj srdce*. Vydal šest sbírek poezie a knihu vlastních aforismů.

Výtvarník, básník, dříve také psychoterapeut a zdravotní bratr **MIROSLAV HUPTYCH (68)**.

Před sedmi lety prodělal rakovinu. Léčil se také alternativně, tvrdí, že na sobě vyzkoušel všechno možné i nemožné. Zásadně změnil životní styl, stal se vegetariánem, zhubnul, pravidelně běhá... „Začal jsem meditovat a uklízet v srdci a v duši. Někdy mám tendenci se vytahovat, ale platí, že před touto nemocí mám pořád velký respekt,“ říká.

■ Ve své pracovně máte do knihovny zabudované slepé okno polepené kolážemi. Vypadá jako fantaskní obraz Hieronyma Bosche a zároveň jako vitrína z kabinetu alchymisty. Je to takový oltář vaší fantazie, který spojuje vaše hlavní zájmy: poezii, výtvarné umění a psychoterapii. Rozjímáte před ním?

Nerozjímám... Ale je to opravdu můj svět. Tamhle třeba lezu po stromech a sbírám knihy (ukazuje do spodní části koláže). Soustředka to okno s krásnými měděnými klíčky chtěla vyhodit, a tak jsem si ho vzal. Dlouho mi tu leželo, a když jsem v pracovně předělával knihovnu, zabudoval jsem ho do ní a okolázoval.

■ Na co se lépe balily holky? Na koláže, anebo na básničky?

Určitě na básničky. Navíc když jsem byl svobodný a balil jsem holky, koláže jsem ještě nedělal. Básničky se holkám líbily. To bylo dobré období. (směje se)

■ Napsal jste milostnou báseň i své manželce?

Napsal. Ona také psala verše, později písňové texty, a díky tomu jsme se vlastně sblížili. Ale záhy toho nechala. Dva básníci v rodině? Přišlo jí to asi moc. (usmívá se)

■ Vyzkoušel jste si řadu pomáhajících profesí jako sanitář, zdravotní bratr, terapeut. Jak to jde dohromady s vášní pro výtvarné umění? Co bylo dřív, snaha pomáhat druhým, nebo se umělecky vyjádřit?

Moje cesta byla spletitá. Původně jsem se vyučil v Tesle mechanikem. Onemocněl jsem, převezli mě do nemocnice a tam jsem zažil lékaře a sestry, jak tancovali kolem mladého člověka, který byl těžce nemocný.

„Prostředí nemocnice mě hrozně bavilo.“

Celou noc na Silvestra. Venku bouchaly petardy, lidi slavili a oni kolem něj kmitali. To mě asi nasměrovalo. Profese mechanika mě nebavila, hned po vyučení jsem z toho podniku odešel na vojnu.

■ A dál?

Pak jsem si zkusil profesi sanitáře v Nemocnici Na Bulovce, protože jeden můj kamarád už tam dělal. Nemocnice mi svým způsobem připomínala bojiště, dennodenně se bojovalo o životy. Psal jsem básničky, ve-

černě jsem začal studovat zdravotní školu, konkrétně obor zdravotní sestra. Jako sanitář jsem prošel různými odděleními – porodnicí, internou, chirurgií i patologií. Viděl jsem vlastně život v kostce – od narození až po umírání... Prostředí nemocnice mě hrozně bavilo. Pak jsem v 80. letech přešel na psychiatrickou kliniku na Karláku. Přišlo mi, že pro básníka je v té době nejlepší místo v blázinci, poněvadž tam jsme si mohli říkat, co jsme chtěli. Bláznec vlastně panoval venku, kdežto uvnitř jsme si užívali svobodu. Někteří kamarádi básníci pracovali v redakcích, kde museli soudruhotovat, kdežto já se tomu takto vyhnul.

■ Potkal jste v léčebně i básníka Ego-na Bondyho, který se tam uklidil před perzekucí?

Nepotkal, ale po revoluci se mi dostal do ruky jeho chorobopis. A bylo to hodně zajímavé čtení, leč nic z toho vám samozřejmě neprozradím, protože se jedná o lékařské tajemství. Potkal jsem se tam s několika disidenty, třeba s Vítem Kremličkou (*hudebník a spisovatel, pozn. red.*). Rada psychiatrů jim pomáhala. Po revoluci jsem šel pracovat na Krizové centrum RIAPS (*Krizová intervence a psychologická podpora, pozn. red.*). Tam mě to bavilo asi nejvíc, protože jsme měli s kolegy mnohem bližší vztah než v té nemocnici. RIAPS jsme říkali Rychlá, intenzivní a přátelská pomoc. Nebylo výjimkou, že jsme s klienty, kteří tam byli v nějaké krizové situaci, propovídali celou noc. Bylo to i akční. Jezdili jsme i na Nuselský most nebo do bytů, kde se něco dělo. Součástí centra byla také linka důvěry, kde jsem měl spoustu služeb. Devadesátá léta byla krásná. Konečně i u nás začaly vycházet knížky o psychoterapii.

pii. Zúčastnil jsem se pětiletého psychoterapeutického výcviku. Dálkově jsem studoval bakalářský obor psychologie a arteterapie...

■ A co zážitky z patologie? Říznul jste si taky?

Samozřejmě. Tehdy jsem dělal zdrávku, takže jsem tam byl vedený jako pitevní laborant. Otevíral jsem těla a vyndával orgány, které patolog dál pitval. Když patolog nadiktoval sekretáře příčinu úmrtí, zase jsme je do těl zašivali, aby byla připravená k pohřebnímu obřadu. Několikrát jsem se u toho říznul sám, jednou jsem kvůli tomu dostal sérovou žloutenku, což bylo celkem nebezpečné. Přes rok jsem musel držet přísnou dietu a pak lázně.

■ Cítil jste ostych, když jste měl poprvé říznout do mrtvého těla?

Byl jsem mladý, takže mi to přišlo zajímavé. Tenkrát na pitevně pracovaly skoro samé ženy. A tak jsem si říkal, že to přece musím taky zvládnout. A být takhle blízko smrti mi přišlo inspirativní i vzhledem k tomu, že jsem psal básně. Na setkávání se smrtí si tam člověk prostě zvykne. Dnes, kdy jsem se ke stáru smrti sám přiblížil, na to už koukám úplně jinak. Dnes bych tu práci vykonávat nemohl, nechtěl bych ji dělat. Cítím, že se blíží okamžik, kdy mě taky takhle rozšmikají... Tenkrát jsem navíc nebyl věřící. Myslel jsem, že vše smrtí končí, že těla jsou jen schránky. Dnes to vidím jinak. Věřím, že existuje duše a také cosi po smrti...

■ Překvapilo vás tam něco? Pilo se tam?

Z kamarádů, kteří se mě na to ptali, jsem si dělal srandu, že každé ráno fasujeme flašku whisky. Ale nakonec jsme se příběhu s alkoholem přece jen dočkali. Před Bulovkou tehdy bourali staré domy, s kamarádem Mi-

chalem Cucelem, který pak šel k filmu dělat střihače, jsme vlezli do opuštěného domu a ve sklepech jsme našli staré flašky slivovice, snad dvě stě litrů, asi zapomenuté ještě z války. A tak jsme to slili do demizonů vypláchnutých od formaldehydu a pak jsme tím hostili sanitáře z Bulovky a funebráky, zažili jsme u toho hodně srandy. Jednou se na naší patologii sjely skoro všechny pohřební vozy z Prahy. Pacienti z vedlejšího infekčního pavilonu na to vyděšeně koukali z oken, museli si myslet, že v Praze vypuknul mor. (směje se) Vymysleli jsme s kamarádem souměř, že kdo bude mít nejlepší tetování, dostane demizon. Přehlídka se zúčastnilo asi třicet funebráků, kteří si je v naprosté většině pořídili po kriminálech, a podle toho také ty výtvořky vypadaly...

„Otevíral jsem těla a vyndával orgány.“

■ Co říkalo okolí, když jste se pochlubil, že pracujete na pitevně? Viděl jste v jejich očích spíš šok, anebo obdiv?

Nevím, co si mysleli. Ale už bych se v tom pitvání nepitval... Zajímavější bylo, že jsem tam navazoval vztahy se sestřičkami. A ty samozřejmě věděly, kde pracuji. Anebo jsem chodil s básničkami, a těm to možná přišlo zajímavé.

■ Když jste studoval na zdravotního bratra, v ročníku jste byli jen dva chlápci. To musel pro vás být ráj na zemi, ne?

Bylo mi dvaadvacet. To bylo moc hezký. (usmívá se) Studoval jsem zdravotní školu

v Belgické ulici, na té škole bylo nejen večerní, ale i denní studium. Do něj chodila moje budoucí žena. Vyprávěla mi, jak mě viděla, že sedím na zábradlí před školou s cigárkou v puse a kolem mě se houfovalo hned několik studentek. Prý si říkala: „To je ale frajer libovej.“ Přišel jsem jí tehdy hroznej. Když jsme se pak potkali v Literárním klubu, hned věděla, o koho jde. Ale tu reputaci jsem si snad časem vylepšil. A jsme spolu víc než čtyřicet let. (směje se) Oba dva nás stále překvapuje, že je to pořád krásný, i když samozřejmě jinak, než když nám bylo dvacet.

■ Jak jste poznal, že je ta pravá?

Uchvátla mě její krása, a navíc nás spojovalo psaní básní. Postupně je přestala psát, protože na to už neměla čas, učila na zdrávce, skoro dvacet let pracovala v psychoterapeutickém sanatoriu Horní Palata, nyní má soukromou praxi, takže to je teď naše společné téma, i když jsem osmnáct let mimo obor. Už se věnuji pouze psaní a ilustrování knih. Jsem šťastný, že už to dělat nemusím. Tři roky jsem pracoval s drogově závislými v komunitě Magdaléna, kde se klienti léčili i déle než rok. To bylo pro mě asi nejtěžší období. Odcházel jsem v roce 2002 s tím, že s psychoterapií už nechci mít nic společného.

■ To musely být drsné příběhy z ulice...

Všichni klienti měli za sebou léta závislosti na heroinu. Denně jsme s nimi měli dvě tři terapeutické skupiny, kde mimo jiné líčili také svoje zážitky z ulice. Mnozí z nich kradli jako straky, hodně dívek mělo zkušenost s prostitucí. Ale jak na sobě pracovali, stávali se z nich noví lidé. Jako když se housenka postupně přerodí v motýla. Měli jsme ohromné výsledky – 70 procent z klien-

▲ Ukázka z koláží Miroslava Huputyčy; vlevo *Kafkárna*, vpravo *Konečná*.

tů i po pěti letech abstinovalo. Žádná jiná z těch dvaadvaceti komunit, které tehdy existovaly, se k takovému číslu ani nepřiblížila. Všechno jsem si hrozně bral a prožíval to s nimi, doma jsem v tu dobu měl dospívající dceru, takže jsem si vše v myšlenkách promítal skrze ni a nebylo mi z toho dobře. Po třech letech na mě z toho přišla deprese.

■ **Byl nějaký příběh, který vás vysloveně potěšil?**

Byl tam kluk, který mě od začátku iritoval, byl mohutný, předtím dělal vyhazovače. Hned po příchodu chtěl, abychom vybudovali posilovnu, kde by cvičil. A pořád ho bylo všude slyšet. Po delší době na jednom sezení otevřel téma, že byl adoptovaný, což bral velmi úkorně a styděl se za to. Dovolil si před všemi ukázat svou slabost. A jako kdyby někdo mávnul čarovným proutkem, začal být v komunitě nápomocný, dobře se zapojoval do psychoterapie nejen na sobě, ale byl prospěšný celé skupině. Po letech jsem ho potkal v jedné firmě, kde šéfoval snad padesáti lidem. Vypracoval se. Z toho jsem měl radost.

■ **Vy jste spojil umění a terapii. Vybral jste některé své koláže, nad nimiž pak klienti vyprávěli o sobě. Jak jste na to přišel?**

Už dříve se při skupinové terapii využívaly různé obrázky nebo pohlednice. Ještě v RIAPS jsem vedl dopolední program. A protože jsem zrovna studoval artetera-

pii, klientům jsem nabízel, že budeme malovat. Ale oni měli pocit, že by se ztrapňovali. Tak mě napadlo dělat s nimi koláže z vystříhaných reprodukcí, jenže než s tím začali, do něčeho se v tom časopisu začeti, a nic nevytvořili. A tak jsem vybral svoje hotové koláže, asi 150 obrázků, do kterých oni promítali svoje příběhy. Pak jsem začal přidávat cíleně obrázky na témata, která se objevovala při terapeutických rozhovo-

„Napsal jsem Tarot a trakaře. Tarotové karty mě zajímaly.“

rech. Dnes jich mám v sadě bezmála tisíc a přes osmdesát kolegů s nimi pracuje při skupinových terapiích. Bavilo mě, že do těch obrázků klienti promítají svoje problémy, což je mnohem zajímavější než třeba řeči při vernisážích.

■ **Jak to konkrétně fungovalo?**

Jedna drogově závislá klientka, která byla jako dítě týraná a zneužívaná otčímem, si třeba vybrala obrázek s vlčí hlavou. Rozplývala se, jak je roztomilý. Říkala: „To je krásnej pejsánek, s tím bych se pomazlila.“ Přehlížela, že ten vlk má vyceněné zuby a je patrně nebezpečný. Díky rozhovoru o tom obrázku si uvědomila, že si v dospě-

► Miroslav Huptych ilustroval i knihu Petra A. Bílka *Generátory národního pohnutí*.

losti opakovaně vybírala za partnery agresory, i v té komunitě k tomu měla sklony. Upnula se na toho siláka, o kterém jsem před chvílí mluvil, zamilovala se do něj. I z ní se ale postupně stal motýl, celá rozkvetla. (usmívá se)

■ **Pak jste také při terapii nechal klienty kreslit tarotové karty. Proč?**

Tarotové karty mě zajímaly natolik, že jsem napsal básnickou sbírku *Tarot a trakaře*. Během ročního pobytu v komunitě měli za úkol namalovat velkou arkánu, což je 22 karet. Nebral jsem to jako výkladové nebo věštecké karty, ale jako archetypy, které člověka provázejí na jeho cestě životem.

Je tam například karta *Blázen, Dábel, Smrt, Velekněz, Síla, Poustevník, Kolo štěstí, Soud, Milenci...* Řekl jsem jim, ať začnou tím, která karta je nejvíc oslovuje. Kartu *Soud* třeba kreslili celkem často, protože je v léčebně zpravidla dohnala minulost a jezdili si pro ně policisté. Pak se po čase zase vrátili z kriminálu do komunity. Kartu *Blázna* taky, protože mnozí z nich strávili čas na psychiatrii. Se smrtí se také setkávali, když se třeba jejich kamarádi předávkovali... Tu kreslili taky často, podobně jako *Dábla*. Toho většinou zpodobnili jako dealera.

■ **Které karty přišly na řadu jako poslední?**

Nejhůř jim šla namalovat karta *Mírnost* či *Střídmost*. Většinou ji malovali jako poslední kartu a většinou byla zuřivě barevná. Naprostý opak střídmosti, protože oni rozhodně nebyli střídmí a mírní. (usmívá se) S tím by totiž nemohli přežít na ulici. Denně museli nakrást na drogu, tenkrát stála dávka heroínu 1 400 korun. Většina zastaváren otevřených nonstop nejspíš žila také z jejich čórek, které jim za pár šupů prodali.

■ **Pustil jste si některého klienta více k tělu a sprátelil se s ním?**

K tělu jsme si je pustili až dost. Komunita je vlastně velká rodina. Už jsem to pak nedával. Zdál se mi sen, že mi komunita vtrhla do bytu a sebrala mi všechny knížky, které miluju. Přitom oni moc nečetli, protože na drogách byli běžně od třinácti let. Někdy v rámci terapie psali referát o knížce, kterou museli přečíst. Mnohdy asi ani nerozuměli tomu, co jsem s nimi rozebíral. Můj svět byl přece jen někde jinde. A vyčítali mi, že jsem slabší. Musel jsem jim dát za pravdu.

■ **Jak to?**

Vychovával mě nevlastní otec, který byl voják z povolání, takže jsem měl doma vojnu odmalička, na nástěnce jsme měli napsáno, kdo má jakou službu. Proto jsem v komunitě nechtěl vedle terapeuta dělat také vychovatele a velitele. Když porušili řád, dostávali trestné body. Když někdo přišel z vycházky pod vlivem alkoholu nebo drogy, museli jsme ho vyhodit. A on pak třeba na ulici umřel, protože si dal zlatou... Nechtěl jsem ty jejich prohřešky moc řešit. Říkal jsem si: „Přece nebudu jako táta.“ Proto mě klienti vnímali jako slabý článek.

■ **Kdy jste se dozvěděl, že vás nevychoval vlastní otec?**

Až v patnácti letech, když mi měli dělat občanku, přečetl jsem si to v rodném listě. Byl to pro mě šok.

Huptychův autoportrét s názvem *Hledání pravdy*.

■ **Řešil jste to s maminkou?**

Právě že ne, protože jsem se za to styděl a ona asi taky. Nechtěl jsem vyzvídat, abych ji neranil. Bylo jasné, že o tom mluvit nechce. Vlastně jsme si to nikdy nevyříkávali. Byl jsem u ní, když umírala, a ani tehdy jsem se jí na to nezeptal. Dnes toho lituju. Ve čtyřadvaceti jsem byl na severu Čech na svatbě sestřence. Napadlo mě, že tam někde v okolí musí ten můj vlastní otec bydlet. Zjistil jsem adresu, a jak jsem byl lehce ovíněný, zaklepal jsem na jeho dveře. Řekl

„Dábla většinou zpodobnili jako dealera.“

jsem mu, že jsem se z rodného listu dozvěděl, že je asi můj otec. Pozval mě dál, seděl tam mladší kluk, zjevně můj bratr, který se na mě netvářil zrovna mile. Táta uvařil kafe a chvíli jsme si povídali. Jenže stejně nevím, proč mámu nechal, nedokázal jsem se na to napřímo zeptat.

■ **Mluvil jste o depresi, kterou jste si odnesl z komunity. Chodil jste pak také k terapeutovi?**

Kolega, který mi dřív dělal šéfa, mi pomohl medikací a taky neschopenkou. Někdy jsem mě nechal doma, abych se z té deprese zotavil. Podržel mě. Pak jsem se z toho nějak dostal, i díky terapiím s kolegy. Poté jsem se naučil pracovat s programem Photoshop

a začal jsem vydávat nástěnné kalendáře, už jich je třicet. Terapeuta už jsem dělat nechtěl, takže jsem si musel najít jinou obživu. A záhy mě začaly živit ilustrace knih a arteterapeutické kurzy.

■ **Pomohlo vám dostat se z deprese i holotropní dýchání, které jste si vyzkoušel?**

To bylo ještě v RIAPS. Jeho šéfem byl tenkrát Michal Vančura. Holotropní dýchání se naučil od psychiatra Stanislava Grofa, Čechoameričana. Podstoupil jsem to několikrát. Při něm klienti mohou prožívat různé vize, vracejí se do okamžiku vlastního porodu či ještě před něj. Nicméně u všech technik, které v člověku otevírají hlubší zážitky, je nesmírně důležité, aby měl klient odbornou péči. A to nejen v průběhu techniky samotné, ale také poté, když svou zkušenost potřebuje utřídit a zpracovat... Pokud jde o mě, měl jsem daleko hlubší zážitky než z holotropního dýchání. Ale to bylo mnohem později.

■ **O co šlo?**

Před sedmi roky jsem onemocněl rakovinou. Diagnostikovali mi agresivní nádor. Po operaci mi chirurg navrhoval další operaci, což jsem už odmítl a hledal různé alternativní cesty, jak s tím bojovat. Mimo jiné jsem vyzkoušel halucinogenní nápoj ayahuasca a látku ze žáby Bufo alvarius (*ropucha coloradská, pozn. red.*), která představuje nejsilnější přírodní psychedelikum. Látkou získaná z té žáby se vdechne při kouření. Kvůli ayahuasce jsem dokonce letěl do Brazílie. To mi otevřelo cestu do vnitřního vesmíru.

Koláže s názvem *Drogy (motiv boje s větrným mlýnem) a Psychoterapie*. „Pracoval jsem s drogově závislými v komunitě Magdaléna,“ vzpomíná autor. „Všechno jsem si hrozně bral a prožíval to s nimi. Po třech letech na mě z toho přišla deprese.“

Uvědomil jsem si, co všechno musím změnit, abych se mohl vyléčit. Už je to sedm let od operace. A ještě jsem tu... (*tuká o stůl*)

■ Můžete to porovnat s nějakou drogou?

Žádnou jsem nevyzkoušel. Do té nemoci by mě nenapadlo ani vyzkoušet ty jihoamerické rituály. Nejsem první ani poslední, kdo podnikl kvůli nemoci cestu do pralesa a komu to pomohlo. V Peru se nápojem ayahuasca léčí drogově závislí. Podstupují tam tříměsíční léčbu. Zážitky z těch látek jsou někdy děsivé, hodně se u toho zvrací, takže na tom si závislost určitě nevytěpíte. (*usmívá se*) Navíc je to přírodní látka. Šamani skrze ni hledají léky, převážně byliny, protože ta rostlina s nimi rozmlouvá. Ten zážrak přišel z pralesa... Ale pozor – není to pro rekreační užívání, a už vůbec ne pro lidi duševně nemocné. U nich to pak třeba tak jako LSD může otevřít 13. komnaty a skončit toxickou psychózou.

■ Co jste po tom rituálu cítil?

Najednou jsem se ocitl v úplně jiném vesmíru, jako bych byl na návštěvě u Boha. Vnímám jsem úplně vše. Měl jsem pocit, že slyším hukot, padám do propasti, prostor vybuchuje a já jsem roztržštěn do jednotlivých buněk. Z mlhy dosavadní existence jsem se vyloupnul do rozzářeného prostoru nekonečna. Zaplavila mě blaženost... Bylo to hodně vizuální, proto se tomu zážitku také říká „kino indiánů“. Navíc se to promítlo do mých obrázků, byly najednou mnohem barevnější. Patrně je to třeba právě v *Labyrintu*, konkrétně v pasážích o ráji.

▼ Miroslav Huptych ve své pracovně, kde má do knihovny zabudované slepé okno polepené kolážemi. „Sousedka to okno s krásnými měděnými klíčky chtěla vyhodit, a tak jsem si ho vzal,“ říká. „Je to opravdu můj svět.“

Právě práce na ilustracích Komenského stěžejní knihy byla pro mě formou léčení. Viděl jsem úžasné, nepopsatelné věci. Ohňostroj barev. Tak syté barvy jsem snad nikdy nepozoroval. Hlavně po tom nápoji ayahuasca. Při ceremonii se šamanem jsem byl přítomen přítloukání Ježíše na kříž. Cítil jsem i tu jeho strašnou bolest.

„Jako bych byl na návštěvě u Boha.“

■ Kvůli tomu jste začal věřit v Boha?

Představte si, že jsem pár dnů po návratu do Prahy našel u stanice metra Křížkova malý křížek s Kristem, obyčejný, nenápadný, ležel ve škvíře mezi dlaždicemi. Nejdřív jsem ho přešel, zdálo se mi, že tam něco leží, vrátil jsem se a bylo to pro mě cosi jako znamení... Volal jsem rozrušeně manželce, že se stal zážrak, že jí to teď nemůžu říct, že jí to řeknu až doma. Myslela si, že jsme asi vyhráli ve sportce. Ale pro mě byl ten nálezk opravdu zážrak, který mě utvrzoval, že jsem na správné cestě, a proto cennější než všechny prachy světa.

■ Co konkrétně vám pomohlo v boji s rakovinou?

Meditace a zásadní změna životního stylu, přestal jsem jíst maso a začal jsem běhat. A jak píše Komenský v *Labyrintu*, kdy Poutník uslyší hlas: „Navrať se odkud jsi vyšel, do domu svého srdce, a zavři za sebou dveře...“ Pokusil jsem se vyčistit srdce

Ilustrace románu *Babička* od Boženy Němcové.

a duši od všech nánosů, co se tam za ta léta nashromáždily. Taky jsem v životě udělal řadu špatných věcí. Snažil jsem se při meditacích omluvit všem, kterým jsem ublížil nebo ukrivdil. Trvalo mi to rok... A myslím si stále víc, že to je cesta k vyléčení všech vážných nemocí.

■ Kdy jste vlastně udělal první koláž?

Ty přišly až někdy ve čtyřiaosmdesátém roce. Náhodou jsem si hrál s nějakými výstřižky, skládal jsem je k sobě a pak mě napadlo je nalepit. Na té první koláži byl kostelík, před ním seděla žena a z oken kostela vyletovaly hvězdy. Nazval jsem tu koláž nevim proč *Tajemství eucharistie (díkůvzdání, pozn. red.)*, asi že se mi líbilo to slovo. Knížky o výtvarném umění a životopisy malířů mě bavily odjakživa. Pokaždé jsem zalitoval, že neumím pořádně malovat. Koláž je řešení. Myslím, že Jiří Kolář napsal, že „kolážisté jsou bezrucí Raffaelové.“ Ostatně hodně básníků se věnuje koláži. Fantazie jim většinou neschází, a protože nejsou tak zruční, zvolí si tuto cestu. Nemalují, ale vystřihují a pak lepí. Léta jsem stříhal obrázky z časopisů, ale pak se přihlásila nějaká paní, že jsem použil její fotografii, za což chtěla finanční náhradu, a tak jsem si pořídil foťák. V archivu mám asi sto tisíc fotek. Vedle toho pracuji se starými obrazy a rytinami, kde už autorská práva vypršela. Takto jsem to kombinoval, hlavně když jsem ilustroval českou klasiku, jako *Babičku*, *Máj*, *Kytici* anebo právě *Labyrint*. K tomu všemu

se hodí zvláště staré rytiny. Těch mám taky obrovský archiv.

■ Jak moc jsou podle vás důležité sny?

Během mého pětiletého psychoterapeutického výcviku mi přišlo, že to nejdůležitější se odehrává ve snech, nikoliv na skupinách. Každou noc při týdenním soustředění komunity se mi zdálo několik snů, které symbolicky a metaforicky zobrazily, co jsem ve dne prožíval ve skupině. Chystám teď ilustrovanou knížku svých snů.

„Nestačím se divit, jak jsou sny moudré.“

■ Co se vám posledně zdálo pozoruhodného?

Asi před týdnem se mi zdálo, že jsem pozván na hostinu spolu s dvaadvaceti vybranými lidmi. Podávala se ryba, já dostal vegetariánskou napodobeninu ryby. Pozval nás někdo, kdo pohádkově zbohatl v Americe. Jako dárek každý dostal tričko s rybami a ještě zlaté hodinky. Neznámý chtěl, abych ho zavedl do obchodu s botami. Vedu ho na Václavák, kde si myslím, že je dům s obuví. Jsme ve vestibulu metra, vcházíme do nějakého obchodáku, ale prodávají tam látky. Uvědomuji si, že vůbec netuším, kde hledat obchod s obuví. Přijíždí stará tramvaj, jaké jezdily dřív, bez dveří. Muž do ní

naskočí a bez rozloučení odjíždí. Je léto a v novinách na první straně vychází fotografie, kde v koruně stromu jsou dva malí chlapi v tričku s rybami a chytají ryby. Připadalo mi to v tom snu, že to nějak souvisí s pandemií.

■ Z toho bych moc moudrý nebyl...

Sny jsou něco jako básně. Švýcarský psychoterapeut Carl Gustav Jung tvrdil, že jsou řečí duše. Přijde mi, že skrz sny komuniku-

jeme s tím, co nás přesahuje... Napsal jsem aforismus, že po školním rozboru básně by se měla básně znovu vysvětit jako kostel. A to samé podle mě platí i o snech. (*směje se*) Když sen někdo interpretuje, něco se v něm pokazí. Klíč ke snům máme my, nikoliv vykladači. Nestačím se stále divit, jak jsou sny moudré a co vše z hlubin vynášejí do reality.

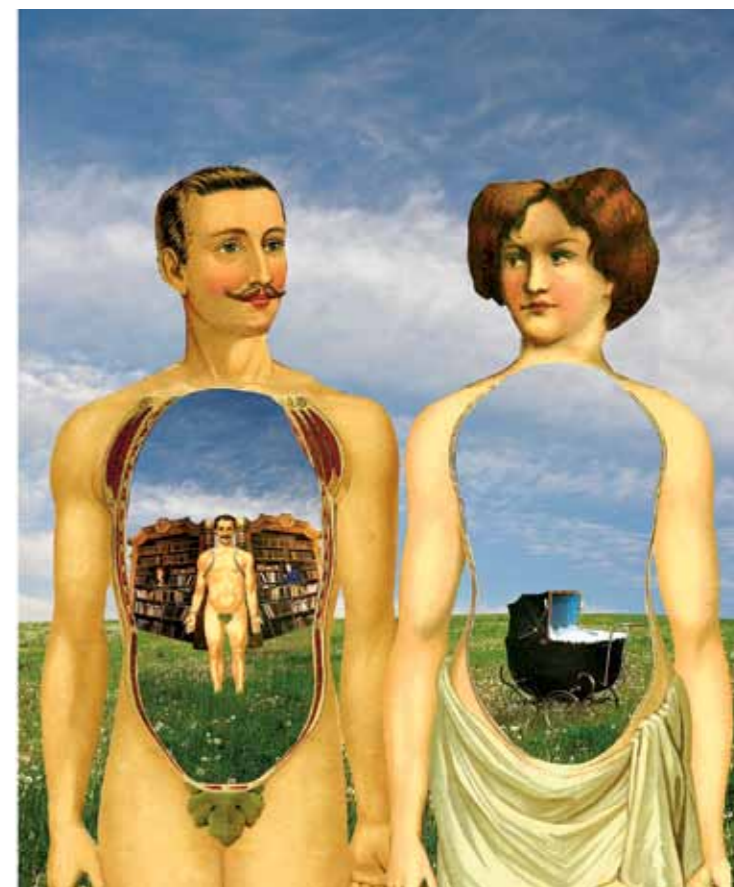
■ Co podstatného vám sny sdělily?

Často se mi zdají obyčejné věci, které vycházejí z reálného. Ale zhruba jednou za týden přijde archetypální sen odjinud. Třeba se ocitnu na náměstí plném chrámů. U jednoho stál Goethe s kloboukem a žebrel. Divil jsem se tomu.

■ Byl to sen o smyslu a síle umění? Respektive o jeho limitech?

Nevím... Možná souvisel s mou vírou. Ani ta není úplně pevná jednou provždy. Tomáš Halík správně píše, že co je bez chvění, není pevné. Ale čím dál víc věřím, že život smrtí nekončí... Po nápoji ayahuasca nebo po vykouření sekretu ze žáby *Bufo alvarius* člověk nepochybuje. Je to naprosto jasné! Je to, jako když se v hlavě rozsvítí. Když pak ten zážitek vyprchá, jako když někdo otočí vypínačem, a je zase tma... Zažil jsem to opakovaně. A nyní mi snad už zůstává aspoň pološero... (*smích*)

Milan Eisenhammer

Miroslav Huptych, *Novomanželé*.

